

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το, συνταγματικά προστατευόμενο ως βασικό και θεμελιώδες, δικαίωμα των προσώπων για παροχή έννομης προστασίας, θα κατέληγε να είναι άνευ αξίας και περιεχομένου, αν, κατά τον χρόνο που τελικώς επιλύεται η διαφορά και επιδικάζεται μία απαίτηση, αυτή είναι πρακτικώς ανέφικτο να υλοποιηθεί. Για την αποφυγή ή έστω τον περιορισμό των ατόπων, ήτοι των αδικιών, που έτσι θα προέκυπταν, θεσπίζεται η δυνατότητα προσωρινής δικαστικής προστασίας, κυρίως με τη μορφή των εν στενή εννοία ασφαλιστικών μέτρων, που αποτελεί και το αντικείμενο του σημαντικού αυτού συγγραφικού έργου. Η προσωρινή, βεβαίως, επίλυση διαφορών και η αυτονόητη ανάδειξη ως νικητού ενός εκ των αντιδικούντων ενέχει πάντοτε τον κίνδυνο άλλων (αντίστροφων) αδικιών, και δη εκείνων που προκύπτουν, όταν, κατά την τακτική επί της υποθέσεως δίκη, αναδεικνύεται νικητής ο προσωρινά ηττηθείς διάδικος, και ιδίως αν στον ενδιάμεσο χρόνο έχουν δημιουργηθεί ανεπίδεκτες ανατροπής ή δυσχερώς ανατρέψιμες πραγματικές καταστάσεις. Σημαντική (σημαντικότερη θα έλεγα), αν και ευλόγως όχι απόλυτη, διασφάλιση παρέχει συναφώς η πρόβλεψη ότι ο δικαστής οφείλει να εξετάζει πρωτίστως την ύπαρξη ή μη ασφαλιστέου δικαιώματος. Κρίνει δε, ως γνωστόν, περί αυτού ο δικάζων κατά πιθανολόγηση, η οποία, όμως, από τη φύση της εμπεριέχει πρόσθετο κίνδυνο ουσιαστικού λάθους -προκύπτοντα από τον εγγενώς επείγοντα χαρακτήρα των ασφαλιστικών μέτρων-δηλαδή πέραν των γενικών αιτίων των αναποφεύκτως υπαρκτών άστοχων δικαστικών κρίσεων. Είναι, ως εκ τούτου, προφανής η μεγάλη σπουδαιότητα της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, με την οποία οι δύο συγγραφείς (και δικαστικοί λειτουργοί) καταγίνονται μετά προφανούς λόγου γνώσεως. Αναπτύσσουν δε τις απόψεις τους και αναλύουν τα επιμέρους ζητήματα με συστηματικό τρόπο, δωρική λιτότητα, με σαφήνεια και πληρότητα και με επιλεγμένες παραπομπές στη θεωρία και στη νομολογία. Ας μου επιτραπεί να χαιρετίσω τη συγκεκριμένη εργασία ως πολύ ευχάριστη έκπληξη και να ευχηθώ καλή και δημιουργική συνέχεια.

Αθήνα, Ιανουάριος 2022

Αθανάσιος Κουτρομάνος
ε.τ. Πρόεδρος Αρείου Πάγου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στις σημερινές συνθήκες, κατά τις οποίες η ανάγκη ταχείας και αποτελεσματικής επίλυσης ιδιωτικών διαφορών επιτάσσει την πρόσφορη προσφυγή στην προσωρινή δικαστική προστασία, τα ασφαλιστικά μέτρα έχουν εξελιχθεί στο κατεξοχήν ίσως σημαντικό βιβλίο του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Η καθημερινή χρήση των σχετικών κανόνων της ειδικής και ταχείας αυτής διαδικασίας στην νομική πραγματικότητα και η συνακόλουθη σημαντική ποικιλία των ζητημάτων που αναφέρονται κατά την εφαρμογή τους δεν άφησαν ασυγκίνητους τους συγγραφείς αυτού του πονήματος, οι οποίοι, κατά την εκδίκαση μεγάλου αριθμού υποθέσεων ως Πρόεδροι Πρωτοδικών, όπως και όλοι οι ομοιόβαθμοι συνάδελφοί τους, είχαν σε πολλές περιπτώσεις αντιμετωπίσει ζητήματα δικονομικής και ουσιαστικής φύσης που έχρηζαν άμεσης, λόγω της φύσης της διαδικασίας, αντιμετώπισης. Ορμώμενοι από τις ως άνω ανάγκες, οι συγγραφείς επιδίωξαν να παραδώσουν στον νομικό κόσμο της χώρας ένα βοήθημα προσαρμοσμένο, κατά το δυνατόν, στην ευελιξία, στην ταχύτητα και στην αποτελεσματικότητα που πρέπει να διέπει πρωτίστως την προσωρινή δικαστική προστασία, χωρίς σε καμία περίπτωση να παροράται και η ορθότητα αυτής. Αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής είναι η παρούσα πρακτική, συνοπτική (πλην όμως περιεκτική) και επικαιροποιημένη καταγραφή γενικών αλλά και ειδικών θεωρητικών –και κυρίως νομολογιακών– παραδοχών σε πλείστα όσα θέματα γεννώνται τόσο στη γενική θεώρηση του αντικείμενου των ασφαλιστικών μέτρων όσο και στις ειδικότερες κατηγορίες τους, όπως μάλιστα αυτές προσαρμόζονται και σε νέες μορφές εννόμων σχέσεων του δικονομικού και ουσιαστικού δικαίου.

Το έργο έχει εμπλουτισθεί με τις πρόσφατες τροποποιήσεις που επήλθαν στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με τον ν. 4842/2021. Καταβλήθηκε προσπάθεια να αποφευχθούν ατέρμονες θεωρητικές αναλύσεις και να εστιαστεί το ενδιαφέρον στις λύσεις που προκρίθηκαν από τα δικαστήρια της χώρας μας επί των ανακυψάντων νομικών ζητημάτων στο πεδίο των ασφαλιστικών μέτρων.

Από τη θέση αυτή θα θέλαμε να εκφράσουμε τις θερμές και εγκάρδιες ευχαριστίες μας στον εκδότη κ. Πάνο Σάκκουλα για την επιμελημένη έκδοση του βιβλίου, καθώς και στους κ.κ. Χαράλαμπο Νάκο, Χρυσαφούλα Μαρδάκη και Δημήτριο Κατσικλή για την προθυμία, τη συνέπεια και την επιμέλεια που επέδειξαν ο μεν

πρώτος στη σύνταξη του πίνακα των αποφάσεων, οι δε λοιποί στη φιλολογική επεξεργασία του κειμένου του έργου μας.

Κ. Μαρτίνος / Α. Σβύνος
Εφέτες

Αθήνα, Απρίλιος 2022

Υπόδειξη παραπομπής

Η παραπομπή στο παρόν έργο συνιστάται, χάριν ομοιομορφίας, να γίνεται με τα ονόματα των συνεργατών που ερμηνεύουν τα σχετικά άρθρα με πλάγια στοιχεία, την αναφορά «Ασφαλιστικά Μέτρα», τον αριθμό του ή των άρθρων και τον περιθωριακό αριθμό. Παράδειγμα:

Μαρτίνος / Σβύνος, **Ασφαλιστικά Μέτρα, 729 αρ. 5**

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Φύση προσωρινής δικαστικής προστασίας – Σύγχρονα ζητήματα αναγκαιότητας αυτής – Γνήσια / Μη γνήσια ασφαλιστικά μέτρα

1. Η προσωρινή δικαστική προστασία αποτελεί αναγκαιότητα που υπαγορεύεται από τη διαπίστωση ότι οι ειδικές συνθήκες της περίπτωσης και κυρίως η βραδύτητα με την οποία διεξάγεται κατά κανόνα η κύρια διαγνωστική δίκη δημιουργούν συνήθως μέχρι την περάτωσή της αμετάκλητες ή δύσκολα αναστρέψιμες καταστάσεις, που ματαιώνουν τον πρακτικό σκοπό της και αποδυναμώνουν τη δραστηριότητα της οριστικής δικαστικής προστασίας. Μάλιστα στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως έχει νομολογηθεί με την απόφαση *Factortame I* του ΔΕΚ από 19.6.1990 (ΣυλλΝομολ 1990.1-2433, 2466) ότι για την προστασία δικαιωμάτων που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο τα εθνικά δικαστήρια είναι υποχρεωμένα να λάβουν τα αναγκαία προσωρινά μέτρα, έστω και αν δεν προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία, και να αγνοήσουν αντίθετες απαγορευτικές διατάξεις της. Στην ελληνική έννομη τάξη η συνταγματικά αναγνωριζόμενη δημόσια αξίωση ένδικης προστασίας (άρθρ. 20 Ι Σ) καλύπτει και την παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας, η οποία εξειδικεύεται από τον κοινό νομοθέτη με κύρια έκφραση στον χώρο του ιδιωτικού δικαίου τα ασφαλιστικά μέτρα, που προβλέπονται στο πλαίσιο της αμφισβητούμενης (άρθρ. 682-738) αλλά και της εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρ. 781) του ΚΠολΔ [βλ. Δ. Κράνη, *Λειτουργικές Δομές Ασφαλιστικών μέτρων*, Δ 2003.679 επ.].

2. **Γνήσια δε ασφαλιστικά μέτρα**, που επισύρουν την εφαρμογή όλων των σχετικών διατάξεων, είναι τα ασφαλιστικά μέτρα των άρθρ. 704-738 ΚΠολΔ.

3. Υποστηρίζεται ότι **αποτελούν γνήσια ασφαλιστικά μέτρα και τα διάφορα ρυθμιστικά μέτρα αναστολής της εκτελεστότητας των αποφάσεων ή άλλων τίτλων ή και της ίδιας της εκτελεστικής διαδικασίας**, με τα οποία παρέχεται επίσης προσωρινή δικαστική προστασία [*Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας* (- Κράνης), ΚΠολΔ ΙΙ (2000), Εισαγ. 682-738 αριθ. 14, όπου και οι εκεί νομολογιακές και θεωρητικές

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

παραπομπές]. **Συναφώς κρατούσα διαμορφώθηκε μετά τη νομοθετική επιλογή του ν. 4335/2015 περί της εκ του νόμου αδυναμίας αναστολής** (όπως υπό το προ-ϊσχύσαν δίκαιο) με την ασκηθείσα ανακοπή των άρθρων 933 ΚΠολΔ ή 936 ΚΠολΔ της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης, τόσο στη δικονομική επιστήμη [βλ. Γ. Διαμαντόπουλο, Αστικό Δικονομικό Δίκαιο και Νομολογιακό Γίγνεσθαι σελ. 476 με θεωρητικές παραπομπές, μεταξύ άλλων, σε Γέσιου/Φαλσή, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης Ι (2017) σελ. 896, Νικολόπουλο, Αναγκαστική εκτέλεση (2012) σελ. 226, Ε. Μπέη, Προσωρινή δικαστική προστασία κατά τον ΚΔοικΔ, Δ 2000.643 επ.] όσο και στη νομολογία [βλ. Γ. Διαμαντόπουλο ό.π. σελ. 477 με νομολογιακές παραπομπές μεταξύ άλλων σε ΜΠρΒολ 499/2018 ΕλλΔνη 2019.1099, ΜΠρΑμαλ 58/2017 ΕΠολΔ 2017.411, ΜΠρΑΘ 7766/2017 ΝΟΜΟΣ], **η ερμηνευτική εκδοχή ότι, ως μορφή δικαστικής προστασίας, ο θεσμός της αναστολής εκτέλεσης κατοχυρώνεται και από το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος, καθώς και από το άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ**, με προκρινόμενο επί της παρούσας όχημα από τη νομολογία είτε της αναλογικής εφαρμογής των ΚΠολΔ 731-732 είτε με αναλογία δικαίου και με βάση τη γενική αρχή παροχής προσωρινής έννομης προστασίας που αποτυπώνουν οι διατάξεις των άρθρων 1011^Α παρ. 2 εδ. γ' ΚΠολΔ, 937 παρ. 1 περ. γ' ΚΠολΔ και 937 παρ. 1 περ. β εδ. γ' ΚΠολΔ, όπως οι διατάξεις αυτές είχαν διαμορφωθεί υπό την ισχύ του ν. 4335/2015, σε περιπτώσεις όπως: επί ανακοπής του τρίτου (ΚΠολΔ 936), επί κατάσχεσης χρημάτων (ΚΠολΔ 957, 971), προσωπικής κράτησης (ΚΠολΔ 1047) και κατάσχεσης εις χείρας τρίτου, όπου η καταφατική δήλωση του τρίτου συνεπάγεται την ex lege εκχώρηση της απαίτησης στον κατασχόντα και ενδέχεται να οδηγήσει ακαριαία (ΚΠολΔ 988 παρ. 1), στην είσπραξη του ποσού για το οποίο επιβλήθηκε η κατάσχεση [βλ. και Νίκα, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης Ι Γενικό μέρος (2017) σ. 720-724, Γ. Διαμαντόπουλο ό.π. σελ. 477, 480, ΣυμβαΠ 11/2017 ΕλλΔνη 2017.415, με παρατηρήσεις Καλαβρού, ΝοΒ 2017.657, ΜΠρΒολ 499/2018 ό.π., ΜΠρΑΘ 928/2018 ΝΟΜΟΣ, ΜΠρΚαλ 202/2017 ΕΠολΔ 2017.407, ΜΠρΑΘ 7766/2017 ό.π., ΕιρΧαν 554/2017 ΝΟΜΟΣ]. Η ένταξη δηλαδή της προσωρινής δικαστικής προστασίας στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20 § 1 του Συντάγματος δεν μένει χωρίς συνέπειες. Μια βασική συνέπεια, η οποία προκύπτει από τον συνδυασμό της διάταξης αυτής με εκείνη του άρθρου 4 § 1 του Συντάγματος, είναι ότι η προσωρινή δικαστική προστασία πρέπει να είναι πλήρης, που σημαίνει ότι ο κοινός νομοθέτης δεν μπορεί να αποκλείσει την παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας για ολόκληρη κατηγορία διαφορών ή υποθέσεων ή και για ολόκληρες δικαιοδοσίες, εκτός βέβαια αν στις διαφορές ή υποθέσεις αυτές εξασφαλίζεται η παροχή αποτελεσματικής, δηλαδή σε εύλογο χρόνο, οριστικής δικαστικής προστασίας. Αν, όμως, δεν εξασφαλίζεται η προϋπόθεση της αποτελεσματικότητας της οριστικής δικαστικής προστασίας για κατηγορία διαφορών ή υποθέσεων, τότε ο νομοθέτης είναι υποχρεωμένος, σύμφωνα με τις προηγηθείσες σκέψεις, να προβλέψει την παροχή

στους κοινωνούς του δικαίου προσωρινής δικαστικής προστασίας με κατάλληλο κατά περίπτωση περιεχόμενο. Επομένως, σε κάθε περίπτωση νομοθετικού κενού ή και ατελούς ρύθμισης της προσωρινής δικαστικής προστασίας για κατηγορία διαφορών ή υποθέσεων ή και για ολόκληρη δικαιοδοσία θα πρέπει προεχόντως να σταθμίζεται, αν η αντιστοίχως για τις διαφορές ή υποθέσεις αυτές οριστική δικαστική προστασία παρέχεται σε εύλογο χρόνο ή όχι. Στην καταφατική περίπτωση, οπότε η οριστική δικαστική προστασία θα χαρακτηρίζεται αποτελεσματική, δεν θα είναι επιβεβλημένη η παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας, ενώ στην αντίθετη περίπτωση, κατά την οποία δεν θα παρέχεται αποτελεσματική από πλευράς χρόνου οριστική δικαστική προστασία, η παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας είναι πλέον και συνταγματικά επιβεβλημένη (βλ. σκεπτικό Ειρ-Πατρ 24/2020 ΝΟΜΟΣ, όπου και παραπομπή σε μελέτη *Κωνσταντίνου Καλαβρού*, «Η παράλειψη παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας στο πλαίσιο της πολιτικής δίκης»). **Παρεπομένως, δεν υπάρχει σοβαρό εμπόδιο για την ανάκληση ή τη μεταρρύθμιση και των μέτρων αυτών** και πρέπει, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται ρητά στο νόμο (άρθρ. 314.2, 546 II 2, 565 II 3, 589 εδαφ. 3, 913 II ΚΠολΔ), να γίνει δεκτή και στις περιπτώσεις που επιβάλλεται από τη φύση του μέτρου, αφού σε τελική ανάλυση αντιστάθμισμα στη λήψη ενός μέτρου αποτελεί η δυνατότητα ανάκλησης ή μεταρρύθμισής του με ανάλογη εφαρμογή και με τις προϋποθέσεις των άρθρ. 696 I και III ή και 697 ΚΠολΔ, ενώ η εφαρμογή του άρθρου 698 ΚΠολΔ είναι βασικά ασυμβίβαστη με το σύστημα αναστολής της εκτέλεσως και τη λειτουργία γενικότερα των αντίστοιχων μέτρων (Δ. Κράνη, *Λειτουργικές Δομές Ασφαλιστικών μέτρων* ό.π.).

4. Ωστόσο, αναντίρρητο **είναι ότι άλλα ρυθμιστικά μέτρα, που διατάσσονται και αυτά κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων** (βλ. ενδεικτικά 150 I, 167, 168, 291 II, 348-351, 370 II, 378 I, 918 V, 929 III, 943 III 1, 954 IV, 956 IV, V, VI, 959 VI, 962, 966 III, 973 IV, 988 I, 994, 996 I, II, 1000, 1019 I, 1040 I, II, 1052 περ. ε' ΚΠολΔ), δεν αποτελούν γνήσια ασφαλιστικά μέτρα και συνεπώς δεν εφαρμόζονται σ' αυτά όσες διατάξεις των άρθρων 682-703 ΚΠολΔ είναι ασυμβίβαστες προς τη φύση των μέτρων αυτών, όπως κατ' αρχήν είναι οι διατάξεις που αφορούν τις προϋποθέσεις λήψεως των ασφαλιστικών μέτρων [*Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (- Κράνης)*, ΚΠολΔ II (2000), Εισαγ. 682-738 αριθ. 14, όπου και περαιτέρω παραπομπές, μεταξύ άλλων, και σε *Τζίφρα*, *Ασφαλιστικά Μέτρα*, έκδ. 1985, σελ. 496, ΠΠρΑθ 7710/1986 ΕλλΔνη 1987.355, ΜΠρΘεσ 4070/1991 Δ 1992.452].

5. Αναμφίβολα δεν αποτελούν υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων **οι υποθέσεις που παραπέμπονται (νομοθέτηση κατά παραπομπή) για λόγους ταχύτητας στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων** προς οριστική όμως επίλυση, γι' αυτό και στις υποθέσεις αυτές αναγνωρίζεται η δυνατότητα ασκήσεως ένδικων μέσων κατά

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

της πρωτόδικης απόφασης, η οποία αντίθετα δεν υπόκειται σε ανάκληση ή μεταρρύθμιση (ΟΛΑΠ 754/1986 Δ 1986.664, ΑΠ 544/1993 ΕΛΛΔνη 1994.1090).

6. Περαιτέρω, κατά την ορθότερη άποψη, **στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας** είναι απαράδεκτη η αίτηση για λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά τη διαδικασία των άρθρ. 686 επ. ΚΠολΔ (ΕφΛαρ 428/2007 Δ 2007.359, ΕφΑθ 6998/2002 ΕΛΛΔνη 2006.279, ΜΠρΘεσ 3354/2015 ΕΛΛΔνη 2015.1119, ΜΠρΘεσ 8477/2013, ΜΠρΑθ 3646/2008, ΜΠρΚαλ 164/2001 ΝΟΜΟΣ, Κ. Μπέης, Τα όρια της προσωρινής δικαστικής προστασίας, έκδ. 1980, σελ. 19, ο ίδιος, Οι διαδικασίες ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου σελ. 350, Βερβεσός Δ 1.259 σημ. 4, contra Π. Τζίφρας, Ασφαλιστικά Μέτρα, έκδ. 1980, σελ. 323, Σταυρόπουλος, Ερμηνεία Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας [1979] άρθρ. 682 παρ. 12^α, περί του ότι είναι δυνατός ο διορισμός ή η αντικατάσταση αυτών και κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, όταν συντρέχει κατεπείγουσα περίπτωση). Και τούτο, διότι η παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων προϋποθέτει κύρια διαφορά υπαγόμενη στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, ενώ στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας η ανάγκη για παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας καλύπτεται στο πλαίσιο του άρθρ. 781 § 1 ΚΠολΔ, σύμφωνα με το οποίο το δικαστήριο, που δικάζει την κύρια υπόθεση, μπορεί σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, ύστερα από σχετικό αίτημα ή και αυτεπαγγέλτως, να εκδώσει προσωρινή διαταγή, που καταχωρίζεται στα πρακτικά με την οποία διατάζει τα αναγκαία έως την έκδοση της αποφάσεως του ασφαλιστικά μέτρα για την εξασφάλιση ή διατήρηση δικαιώματος ή για τη ρύθμιση κατάστασης. Δηλαδή η διαδικασία του άρθρ. 781 § 1 ΚΠολΔ επιτελεί στην εκούσια δικαιοδοσία τη λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων της αμφισβητούμενης (ΜΠρΑμαλ 9/2016 ΝΟΜΟΣ, όπου και οι παραπομπές σε Μπέη, άρθρ. 781 § 1, Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας [- Αρβανιτάκης], ΚΠολΔ II [2000], άρθρ. 781 αριθ. 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Γενικές Διατάξεις

Άρθρο 682

[Πότε διατάσσονται]

1. Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 683 έως 703 τα δικαστήρια, σε επείγουσες περιπτώσεις ή για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος, μπορούν να διατάζουν ασφαλιστικά μέτρα για την εξασφάλιση ή διατήρηση ενός δικαιώματος ή τη ρύθμιση μιας κατάστασης και να τα μεταρρυθμίζουν ή να τα ανακαλούν. Το δικαίωμα είναι δυνατό να εξαρτάται από αίτηση ή προθεσμία ή να αφορά μέλλουσα απαίτηση.

2. Τα ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να διαταχθούν και κατά τη διάρκεια της δίκης που αφορά την κύρια υπόθεση.

Διάγραμμα

I. Σκοπός, προϋποθέσεις λήψης και χαρακτηριστικές διακρίσεις των ασφαλιστικών μέτρων – Γενική Θεώρηση	1-2
II. Προϋποθέσεις λήψης ασφαλιστικών μέτρων – Απαίτηση/Δικαίωμα-Επίγουσα περίπτωση/Επικείμενος κίνδυνος (ενδεικτική περιπτώσιολογία)	3-20
III. Ασφαλιστικά μέτρα και κύρια δίκη	21-23

I. Σκοπός, προϋποθέσεις λήψης και χαρακτηριστικές διακρίσεις των ασφαλιστικών μέτρων – Γενική θεώρηση

1. Σκοπός των ασφαλιστικών μέτρων είναι η διασφάλιση των αμφισβητούμενων δικαιωμάτων των διαδίκων μέχρι την οριστική κρίση της διαφοράς ή η ρύθμιση μέχρι τότε μιας κατάστασης προς αποτροπή επικείμενου κινδύνου ή λόγω συνδρομής επείγουσας περίπτωσης. Οι προϋποθέσεις έτσι για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων είναι αφενός μεν η ύπαρξη δικαιώματος και γενικότερα έννομης σχέσης του ουσιαστικού δικαίου και αφετέρου η συνδρομή επικείμενου κινδύνου ή επείγουσας περίπτωσης. Η δεύτερη προϋπόθεση χαρακτηρίζεται και ως διαδικαστική προϋπόθεση σχετική με το έννομο συμφέρον [Κεραμείς/Κονδύλης/Νίκας [- Κράνης], ΚΠολΔ II [2000], άρθρ. 682 αριθ. 1, ΜΠρΠατρ 470/2015 ΕλλΔνη 2016.568].

2. Τα ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να διακριθούν συστηματικώς σε συντηρητικά και ρυθμιστικά. Στην πρώτη κατηγορία [στην οποία ανήκουν η εγγυοδοσία, η προσημείωση υποθήκης, η συντηρητική κατάσχεση, η δικαστική μεσεγγύηση, η σφράγιση, η αποσφράγιση, η απογραφή και η δημόσια κατάθεση (άρθρ. 704-727, 737-738 ΚΠολΔ)] εντάσσονται εκείνα που δεσμεύουν προσωρινώς περιουσιακά

Κεφάλαιο πρώτο: Γενικές διατάξεις

στοιχεία του οφειλέτη, για να διασφαλίσουν την πιθανολογούμενη απαίτηση του δανειστή από τον κίνδυνο μη ικανοποίησης, όταν στο άμεσο μέλλον εξοπλισθεί με εκτελεστό τίτλο, ενώ στη δεύτερη [στην οποία ανήκουν η προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων (άρθρ. 728-730 ΚΠολΔ) και η προσωρινή ρύθμιση των υπόλοιπων έννομων σχέσεων (άρθρ. 731-736 ΚΠολΔ)] εντάσσονται τα ασφαλιστικά μέτρα που ρυθμίζουν προσωρινώς την κατάσταση, έως ότου κριθούν οριστικώς οι αμφισβητούμενες έννομες σχέσεις, ως προς τις οποίες υπάρχει άμεση ανάγκη να ενεργοποιηθούν έως τότε ή, αναλόγως, να αδρανοποιηθούν, ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία ανεπανόρθωτων ή δυσβάστακτων συνεπειών σε σχέση με το πιθανολογούμενο αποτέλεσμα της κύριας δίκης (βλ. ΑιΤεκθ ν. 4335/2015 υπό IV.6).

II. Προϋποθέσεις λήψης ασφαλιστικών μέτρων: Απαίτηση/Δικαίωμα – Επείγουσα περίπτωση / Επικείμενος κίνδυνος (ενδεικτική περιπτώσιολογία)

A) Δικαίωμα/απαίτηση

3. Στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων δεν υπάρχει οριστική κρίση επί του κυρίως ασφαλιστέου δικαιώματος. **Το δικαστήριο περιορίζεται, κατά νομοθετική επιταγή, στο να εξασφαλίσει το εριζώμενο δικαίωμα.** Δεν αποφαινεται όμως οριστικά περί αυτού. Η ενασχόλησή του με το ασφαλιστέο δικαίωμα σκοπεί αποκλειστικά στο να κρίνει, κατά πιθανολόγηση, εάν τούτο ισχύει ή δεν ισχύει, προκειμένου στη συνέχεια να χωρήσει στην παραδοχή ή την απόρριψη της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Γι' αυτό και η σχετική κρίση του δεν επηρεάζει την κρίση του δικαστηρίου της κύριας δίκης (άρθρο 695 ΚΠολΔ). Κατ' αυτόν τον τρόπο αποτρέπεται η δημιουργία ανεπανόρθωτων ή πάντως δύσκολα αναστρέψιμων έννομων συνεπειών, οι οποίες θα ματαιώναν τον σκοπό της κύριας δίκης (*Απαλαγάκη [- Τριανταφυλλίδης/Ρεντούλης]*, ΕρμΚΠολΔ³, σελ. 1579 · βλ. και ΜΠρΑθ 1726/2013 Αρμ 2013.1881, ΜΠρΑθ 1377/2004 ΝοΒ 2005.305, ΜΠρΠειρ 2524/1999 ΕλλΔνη 40.1627).

4. Υπό το προαναφερόμενο πλαίσιο, στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων η εμπέδεια της **προσεπίκλησης** δεν μπορεί παρά να είναι περιορισμένη. Ειδικότερα, ως προς την προσεπίκληση του δικονομικού εγγυητή στη δίκη περί ασφαλιστικών μέτρων η σχετική ανάγκη της εν λόγω προσεπίκλησης μπορεί να εμφανιστεί, μεταξύ άλλων, επί αιτήσεως προς συντηρητική κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη. Στην περίπτωση αυτή, η κρίση του δικαστηρίου, αν αυτό κρίνει κατά πιθανολόγηση ότι έχει γεννηθεί ή όχι το ασφαλιστέο δικαίωμα, δεν περιέχει και δεσμευτική διάγνωση του εν λόγω δικαιώματος. Το δικαστήριο των ασφαλιστικών μέτρων, και αν ακόμη αποδεχθεί την αίτηση, θα διαμορφώσει μεν μια νέα κατάσταση διασφαλίζοντας τη χρηματική απαίτηση του αιτούντος με συντηρητική κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων του καθ' ου, **δεν θα προκαλέσει όμως και**

ήττα του προσεπικαλούντος, διότι αυτή (η ήττα), κατά την έννοια του άρθρου 88 ΚΠολΔ, αναφέρεται στην αντίστοιχη διαγνωστική δίκη, όπου θα κριθεί δεσμευτικά το νόμω και ουσία βάσιμο του επίδικου δικαιώματος. Η έκδοση της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων δεν ενεργοποιεί εξ ορισμού προϋπόθεση για τη στοιχειοθέτηση δικονομικής εγγύησης, δηλαδή ήττα του προσεπικαλούντος επί του κυρίου ζητήματος της δικονομικής δίκης (ΕιρΚαλυμ 48/2015 ΝΟΜΟΣ). Συνεπώς, η προσεπίκληση είναι απορριπτέα ως νομικά αβάσιμη, αν μάλιστα δεν συνδέεται και με αίτημα λήψεως ασφαλιστικού μέτρου προς εξασφάλιση του δικαιώματος του προσεπικαλούντος (βλ. και *Κ. Γεωργίου*, Προσεπίκληση, η νομική φύση και η λειτουργία της στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, ΕλλΔνη 1996.975 επ., ΜΠρΑθ 14447/1997 ΕλλΔνη 1998.213, ΕιρΚαλυμ 48/2015 ό.π.).

5. Σύμφωνα με το περιεχόμενο του άρθρου 682 ΚΠολΔ, πριν από την ισχύ του ν. 4335/2015, το ασφαλιστέο δικαίωμα δεν ήταν αναγκαίο μεν να ήταν απαιτητό, έπρεπε όμως να ήταν γεννημένο, και αυτό συμβαίνει όταν συντρέχουν όλα τα νόμιμα παραγωγικά γεγονότα του. **Δικαιώματα που βρίσκονται σε φάση παραγωγής, δηλαδή δικαιώματα προσδοκίας,** προστατεύονταν με ασφαλιστικά μέτρα, μόνον όταν η προσδοκία συνίσταται στην πλήρωση αναβλητικής αιρέσεως ή προθεσμίας (άρθρ. 682 παρ. 2 ΚΠολΔ), ενώ δεν προστατεύονταν ατελέστερα μορφώματα δικαιώματος και προπάντων μελλοντικά. **Μέλλουσες δε ζημιές** καλύπτονταν, εφόσον έχει γεννηθεί το βασικό δικαίωμα αποζημιώσεως. **Αίρεση,** που δεν εμποδίζει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, είναι γενικά η γνήσια δικαιοπρακτική (αναβλητική ή διαλυτική) αίρεση (βλ. και ΜΠρΡοδ 116/2015 ΝΟΜΟΣ). Ήδη, στην πρώτη παράγραφο της διάταξης του άρθρου 682 προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου πέμπτου του άρθρου 1 του ν. 4335/2015 η φράση **«ή να αφορά μέλλουσα απαίτηση»**, και έτσι υπάρχει πλέον η δυνατότητα λήψης ασφαλιστικών μέτρων και για μέλλουσα απαίτηση, δηλαδή εκείνη για την οποία δεν έχουν συντρέξει τα παραγωγικά της γεγονότα, εξασφαλιζομένου πλέον, με την υπόψη διάταξη, και του δικαιώματος προσδοκίας (Αιτιολογική Έκθεση ν. 4335/2015 υπό VI.6- βλ. και ΜΠρΑθ 4235/2018 ΝΟΜΟΣ). Το πότε υφίσταται δικαίωμα προσδοκίας (βλ. *Μιχ. Σταθόπουλο*, Γενικό Ενοχικό Δίκαιο, 2004, σελ. 1383-1384) δεν μπορεί να προσδιοριστεί με γενικά κριτήρια, αλλά μόνο κατά περίπτωση. Ως χαρακτηριστική μάλιστα περίπτωση μελλοντικής απαίτησης αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση η κατ' άρθρο 1400 ΑΚ αξίωση συμμετοχής στα αποκτήματα μετά την έγερση αγωγής διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή την έναρξη διάστασης των συζύγων, αλλά πριν από την αμετάκλητη λύση ή ακύρωση του γάμου ή τη συμπλήρωση διετούς διάστασης, με την εύστοχη πάντως θεωρητική επισημείωση ότι η εν προκειμένω αγωγή συμμετοχής στα αποκτήματα προστατεύεται ήδη από την ειδική ρύθμιση του άρθρου 1262 αριθ. 4 ΑΚ, αφού αυτή παρέχει στον σύζυγο νόμιμο τίτλο εγγραφής υποθήκης για την επαύξηση της περιουσίας του άλλου συζύγου